

ΜΑΘΗΜΑ 15

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΑΡΣΕΝΙΚΑ

Ακολουθούν κάποιοι ορθογραφικοί κανόνες για κάποιες κατηγορίες αρσενικών ουσιαστικών.

I. Αρσενικά σε -ας

1. Κατάληξη σε -ωνας

Γράφονται με **ω** τα περισσότερα κύρια ουσιαστικά (κύρια ή εθνικά ονόματα), τα περισσότερα τοπωνύμια και βουνά και τα περιεκτικά ουσιαστικά (αυτά που δείχνουν το μέρος που υπάρχουν πολλά ίδια πρόσωπα ή πράγματα) που τελειώνουν σε -ωνας :

Ζήνωνας, Σπυρίδωνας, Τρύφωνας, Απόλλωνας / Λάκωνας, Ιάπωνας / Μαραθώνας, Πλαταμόνας, Ελικώνας, Κιθαιρώνας, Πάρνωνας / αμπελώνας, καλαμιώνας, περιστερώνας, αχυρώνας, κλπ.

2. Κατάληξη σε -ορας

Γράφονται με **ο** όλα τα αρσενικά που τελειώνουν σε -ορας :
αυτοκράτορας, Νέστορας, εισπράκτορας, κόκορας, μάστορας, ρήτορας, κλπ.

3. Κατάληξη σε -τήρας

Γράφονται με **η** όλα τα παροξύτονα αρσενικά που τελειώνουν σε -τήρας :
ανεμιστήρας, οδοστρωτήρας, γεμιστήρας, κρατήρας, λαμπτήρας, νιπτήρας, σωτήρας, κλπ.
(Το μάρτυρας που γράφεται με **υ**, είναι προπαροξύτονο.)

II. Αρσενικά σε -ης

1. Όλα τα οξύτονα αρσενικά που τελειώνουν σε -[ι]τής και παράγονται από ρήματα α' συζυγίας (ιδρύω, μηνύω, κρίνω, κλπ.), γράφονται με το ίδιο γράμμα που έχει το ρήμα στον Ενεστώτα :

ιδρυτής (< ιδρυώ), μηνυτής (< μηνυώ), κριιτής (< κριινώ), κλπ.

2. Κατάληξη σε -ητής

Γράφονται με **η** όλα τα οξύτονα αρσενικά που παράγονται από ρήματα β' συζυγίας (επιθεωρώ, καλλιεργώ, νικώ, κλπ.) και τελειώνουν σε -ητής :
επιθεωρηητής (< επιθεωρω), καλλιεργηητής (< καλλιεργω), νικηητής (< νικω), κλπ.

3. Κατάληξη σε -ωτής

Γράφονται με **ω** όλα τα οξύτονα αρσενικά που παράγονται από ρήματα σε -ώνω (λυτρώνω, διορθώνω, κλπ.) και τελειώνουν σε -ωτής :
λυτρωτής (< λυτρωνώ), διορθωτής (< διορθωνώ), ελευθερωωτής (< ελευθερωνώ), κλπ.

4. Κατάληξη σε -ώτης

Γράφονται με **ω** όλα τα παροξύτονα εθνικά ονόματα που τελειώνουν σε -ώτης :
Ηπειρωωτης, Πειραιωτης, Σουλιωτης, Χιωτης, Βολιωτης, κλπ.

5. Κατάληξη σε -ιώτης

Γράφονται με **ιω** όλα τα παροξύτονα αρσενικά που τελειώνουν σε -ιώτης :
στρατιιωτης, πατριιωτης, νησιιωτης, κλπ.

6. Κατάληξη σε -ότης

Γράφονται με **ο** τα περισσότερα (όχι όλα) παροξύτονα αρσενικά που τελειώνουν σε -ότης :
προοότης, αγροότης, τοξότης, εργοοότης, κλπ.

III. Αρσενικά σε -ος

1. Κατάληξη σε -ωμός

Γράφονται με *ω* τα αρσενικά που παράγονται από ρήματα σε --ώνω και τελειώνουν σε -ωμός : λυτρωμός, ξεσηκωμός, τελειωμός, κλπ.

2. Κατάληξη σε -ισμός

Γράφονται με *ι* τα περισσότερα οξύτονα αρσενικά που τελειώνουν σε -ισμός : αθλητισμός, κομμουνισμός, ακοντισμός, κλπ.

3. Κατάληξη σε -εμος

Γράφονται με *ε* τα αρσενικά που τελειώνουν σε -εμος : γκρεμός, πόλεμος, ξενιτεμός, πηγεμός, κλπ. *Εξαιρείται το “λαιμός”.*

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΛΗΞΕΩΝ ΑΡΣΕΝΙΚΩΝ

ΚΑΤΑΛΗΞΗ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ
αρσενικά ουσιαστικά σε -ας		
-ωνας	Κύρια ονόματα (Ζήνωνας, Σπυρίδωνας, Τρύφωνας, Απόλλωνας, κλπ.) Εθνικά ονόματα (Λάκωνας, Ιάπωνας, κλπ.) Τοπωνύμια, ονόματα βουνών (Μαραθώνας, Πλαταμώνας, Κιθαιρώνας, Πάρνωνας κλπ.) Περικτικά ουσιαστικά (ορνιθώνας, ελαιώνας, πευκώνας, στρατώνας, κλπ.)	Αγαμέμνονας, Ιάσωνας, κλπ. Μακεδόνας, κλπ. Αλιάκμονας, Στρυμόνας, κλπ.
-ορας	Όλα τα αρσενικά που τελειώνουν σε -ορας (αυτοκράτορας, Νέστορας, εισπράκτορας, κόκορας, μάστορας, ρήτορας, κλπ.)	χωρίς εξαιρέσεις
-τήρας	Όλα τα παροξύτονα αρσενικά που τελειώνουν σε -τήρας (ανεμιστήρας, νιπτήρας, γεμιστήρας, κρατήρας, κλπ.)	χωρίς εξαιρέσεις
αρσενικά ουσιαστικά σε -ης		
-ητής	Όλα τα οξύτονα αρσενικά που παράγονται από ρήματα β' συζυγίας (επιθεωρητής, καλλιεργητής, νικητής, κλπ.)	Όσα παράγονται από ρήματα α' συζυγίας, γράφονται με το ίδιο γράμμα που έχει το ρήμα στον Ενενστάτω (π.χ. ιδρ <u>ύ</u> ω - ιδρ <u>υ</u> τής)
-ωτής	Όσα παράγονται από ρήματα σε --ώνω (λυτρωτής, διορθωτής, ελευθερωτής, κλπ.)	χωρίς εξαιρέσεις
-ώτης -ιώτης	Όλα τα παροξύτονα ονόματα (εθνικά ή κοινά) που τελειώνουν σε -ώτης ή -ιώτης (Ηπειρώτης, Βολιώτης, στρατιώτης, πατριώτης, κλπ.)	χωρίς εξαιρέσεις
-ότης	Τα περισσότερα που τελειώνουν σε -ότης (προδότης, αγρότης, τοξότης, εργοδότης, κλπ.)	θιασώτης
αρσενικά ουσιαστικά σε -ος		
-ωμός	Όσα παράγονται από ρήματα σε --ώνω (λυτρωμός, ξεσηκωμός, τελειωμός, κλπ.)	χωρίς εξαιρέσεις
-ισμός	Τα περισσότερα που τελειώνουν σε -ισμός αθλητισμός, κομμουνισμός, ακοντισμός, κλπ.	αποκλεισμός, εμπρησμός, κατακλισμός, δανεισμός, κλπ.
-εμος	Όλα τα αρσενικά που τελειώνουν σε -εμος (γκρεμός, πόλεμος, ξενιτεμός, πηγεμός, κλπ.)	λαιμός

ΜΑΘΗΜΑ 15

ΟΝΟΜΑ: .....

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΑΡΣΕΝΙΚΑ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Συμπληρώστε τις λέξεις κοιτώντας ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΑ και την θεωρία!

1. Να συμπληρώσετε με ο ή ω τα κενά στις παρακάτω λέξεις.

(Μην ξεχάσετε τους τόνους, όπου χρειάζεται να μπουν!)

Πάρν__vas	Ιάσ__vas	Σόα__vas	Αιιάκμ__vas
ελαι__vas	Αγαμέμν__vas	Παρθεν__vas	στρατ__vas
Κιθαιρ__vas	αχυρώνας	Πλάτ__vas	Μακεδ__vas
Ποσειδ__vas	Στρυμ__vas	περιστερ__vas	Απόλλ__vas

2. Να συμπληρώσετε με ι, η, υ τα κενά στις παρακάτω λέξεις.

τρυγ__τής	αναη__τής	επενδ__τής	κρ__τής
διακοσμ__τής	ιδρ__τής	νικ__τής	επιθεωρ__τής
πυροβολ__τής	ποι__τής	μην__τής	τηλεγραφ__τής

3. Να γράψετε δίπλα σε κάθε ρήμα από ένα αρσενικό ουσιαστικό σε ι/η/υ:

φοιτώ	συζητώ .....
νικώ	υμνώ .....
ιδρύω	κρίνω .....
τηλεγραφώ	ποιώ .....
μηνύω	ασκούμεαι .....
κυβερνώ	αθλούμαι .....
καλλιεργώ	προπονούμαι .....

4. Να γράψετε δίπλα σε κάθε ρήμα από ένα ουσιαστικό σε -της, που παράγεται από αυτό.

διορθώνω	ελευθερώνω .....
λυτρώνω	ζυμώνω .....
συμφιλιώνω	σιδερώνω .....
οργανώνω	φορτώνω .....

5. Να συμπληρώσετε τα κενά με ο ή ω . (Μην ξεχάσετε τους τόνους!)

νησι__της	επαρχι__της	Ηπειρ__της	τοξ__της
δημ__της	στρατι__της	προδ__της	πατρι__της
δεσπ__της	βολι__της	εργοδ__της	ιπι__της
Πυργι__της	Σουλι__της	η__της	Αγρινι__της

6. Να συμπληρώσετε τα κενά με -ορας ή -ωρας .

αυτοκράτ_____	παντοκράτ_____	μαστ_____
ρήτ_____	πράκτ_____	Νέστ_____
Έκτ_____	εισπράκτ_____	κόκ_____
αντάπτ_____	μαγαζάτ_____	κάστ_____